

ПРОМЕНИ В ЗАКОНИ И ПОДЗАКОНОВИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ:

- Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 4 от 2009 г. за условията и реда за предписване и отпускане на лекарствени продукти

ПРАВНИ ПРОЦЕДУРИ:

Способи за принудително изпълнение по ГПК

ЗАКОНОПРОЕКТИ:

- Законопроект за изменение и допълнение на Закона за българското гражданство

ВАЖНА ИНФОРМАЦИЯ:

Тълкувателно решение № 4 от 2019 г. на ОСГК на ВКС

ПРАВНИ ПРОЦЕДУРИ, ПРОМЕНИ И ПРАКТИКА

Уважаеми читатели,

Имаме удоволствието да Ви представим третия брой за 2024-та година на е-бюлетин „Правни процедури, промени и практика“ с периодичност на всеки три месеца.

Целите, които си поставяме са да Ви информираме за актуалните законодателни промени и специфичните особености по прилагане на закони и процедурни действия по спазването им. В тази връзка основните рубрики, които поддържаме са насочени към:

- Кратък и обобщен преглед по последно приетите закони и подзаконови нормативни актове и техните изменения и допълнения, които са от значение за кооперативните организации.
- Поглед на основни правни процедури, свързани с дейността и задълженията на кооперативните организации, във връзка с развиваната от тях дейност.
- Актуална информация относно внесени в Народното събрание предложения за изменения и/или допълнения на закони и подзаконови нормативни актове.
- Важна съдебна практика по актуални въпроси, засягащи кооперативния живот, както и интересни казуси и решения във връзка с отправени към нас запитвания.

НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 4 ОТ 2009 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРЕДПИСВАНЕ И ОТПУСКАНЕ НА ЛЕКАРСТВЕНИ ПРОДУКТИ

В бр. 68 на Държавен вестник от 13.08.2024 г. е обнародвана Наредба за изменение и допълнение на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 4 от 2009 г. за условията и реда за предписване и отпускане на лекарствени продукти.

С приетата Наредба за изменение и допълнение е въведена промяна в чл. 26, ал. 1 от Наредба № 4 от 2009 г., с която **се премахва ограничението на една рецептурна бланка да се предписват до три лекарствени продукта, свързани с лечението на до три различни заболявания.** Съгласно променения текст на разпоредбата *„лицата по чл. 23 имат право да предписват на една рецептурна бланка лекарствени продукти, свързани с лечението на различни заболявания, а на един протокол – един лекарствен продукт в до три дозови единици за едно заболяване.“*

Регламентира се и правилото за едно заболяване да се предписват до три лекарствени продукта, каквото правило съществува в Националния рамков договор за медицинските дейности, който се сключва между НЗОК и Българския лекарски съюз.

Освен по медицинска целесъобразност, друга цел на отпадането на досегашното ограничение за броя на предписваните лекарствени продукти и броя на заболяванията е да се даде възможност за назначаване на цялостна и комплексна лекарствена терапия на пациента в едно електронно предписание. По този начин ще се осигури възможност за по-прецизна и пълна оценка на лекарствената терапия по отношение на взаимодействия на отделните продукти.

С промяната на чл. 47, ал. 2. се цели улесняване на пациентите, **като те ще могат да получат еднократно от аптеката цялата предписана терапия, а не на няколко пъти, независимо дали лекарствените продукти са предписани на една или на няколко рецептурни бланки.** Това ще бъде сериозно облекчение за трудноподвижните пациенти, както и за тези, които живеят в труднодостъпни и/или отдалечени населени места, в които няма аптека.

С приетата Наредба се допуска и частичното изпълнение на електронното предписание, като се предоставя възможност за частично изпълнение на едно електронно предписание в една или в различни аптеки,

при ограничение за цялостното и окончателно приключване изпълнението на предписанието **до два работни дни** от датата на първото отпускане. Това изменение отново е въведено с цел улесняване достъпа на пациентите до предписаните им лекарствени продукти.

Целта на всички предложени промени е създаване на правила, които да оптимизират разходите на НЗОК за горепосочените дейности, както до края на 2024 г., така и за следващите календарни години. Чрез тях ще се ограничи предписването на напълно заплащани от НЗОК лекарствени продукти на едно здравноосигурено лице на отделни електронни предписания, като същевременно се предлагат и мерки, гарантиращи, че това правило няма да затрудни достъпа на здравноосигурените лица до лекарствена терапия. Очакваните резултати от прилагането на новата уредба са улесняване достъпа на пациента до предписаната му лекарствена терапия.

Съгласно действащото законодателство, съдебният спор между две или повече лица, най-често приключва с влязло в сила съдебно решение, с което съдът по окончателен начин решава спорът между съответните лица. Когато със съдебното решение съдът присъжда изплащането на определена парична сума от едната страна, лицето, в чиято полза е присъдена паричната сума, трябва да поиска от съда и издаване на изпълнителен лист.

Въз основа на изпълнителния лист, съответното лице – кредитор има право да иска от длъжника да му изплати присъдените суми. Ако длъжникът откаже да стори това доброволно, кредиторът може да пристъпи към принудително събиране на своето вземане. За целта кредиторът следва да подаде до частен или държавен съдебен изпълнител молба за образуване на изпълнително дело срещу длъжника, заедно с която се представя и оригинала на изпълнителния лист. В рамките на това изпълнително производство, кредиторът има право да иска от съдебния изпълнител да извърши определени действия по принудително събиране, за да удовлетвори изцяло или частично своето вземане.

Най-често използваните действия по принудително събиране на вземане /изпълнителни способности/ са запор на вземане, запор на движими вещи, възбрана на недвижим имот и последваща продажба на заповораните и възбранени вещи.

При **запор върху вземане** с разпореждане на съдия-изпълнителя определено вземане на длъжника се предназначава за принудително удовлетворяване на вискателя, като **се забранява на длъжника да се разпорежда с вземането, а на третото задължено лице да плаща на длъжника**. Налагането на запор върху вземане става чрез изпращане на заповорно съобщение от съдия-изпълнителя до длъжника, в което се посочва вземането - обект на заповора. Отделно съобщение се изпраща и до третото задължено лице, с което то се уведомява за наложения заповор и му се забранява да плаща на длъжника. Спрямо третото задължено лице, заповорът се смята наложен от деня на връчване на заповорното съобщение, от който ден третото задължено лице има задължение да превежда дължимите към длъжника суми по посочена от съдебния-изпълнител банкова сметка.

В практиката най-често срещани са заповорът на вземане по трудово договор и по договор за наем, както и заповор на вземания по банкова сметка.

Следващият способ за принудително изпълнение е **запор върху движима вещь на длъжника**. Заповор върху движима вещь се налага с описание на вещта от съдебния изпълнител. Заповор върху движима вещь може

да бъде наложен и с получаване на съобщението за описа или запора, ако в него се посочи **точно вещта**, върху които се насочва изпълнението. Запорът цели да обезпечи успешния изход на изпълнителния процес, като запази фактическата цялост на запорираната вещ и нейната принадлежност към имуществото на длъжника.

Последиците от налагането на заповор е, че длъжникът се лишава от разпоредителната власт върху запорираната вещ. По отношение на трети задължени лица пък, заповорът води до недействителност на разпореждането със запорираната вещ, извършена от длъжника в полза на трето лице.

Описаната движима вещ може да бъде дадена за пазене на длъжника, ако не бъде пренесена за продажба в магазин. В този случай длъжникът може да се ползва от нея само ако това не намалява стойността ѝ. Ако длъжникът откаже да приеме за пазене вещта или ако съдебният изпълнител прецени, че тя не трябва да се остави у него, вещта се иземва от съдебния изпълнител и се дава за пазене на вискателя или на пазач, назначен от съдебния изпълнител.

След като върху вещта бъде наложен заповор, кредиторът може да поиска от съдебния-изпълнител да премине към определяне на стойността на вещта и нейната продажба, със средствата от която да удовлетвори своето вземане.

Цената, по която вещта да се продаде, се определя от съдебния изпълнител или назначено от него нещо лице. Назначаването на нещо лице е задължително при определяне стойността на вещи с оценка над 5000 лв., моторни превозни средства, кораби и въздухоплавателни средства.

Началната цена, от която да започне наддаването при явния търг с устно наддаване или публичната продан, е 85% от определената от съдия-изпълнителя и нещото лице стойност на вещта. При първото обявление за продажба всяка от страните може да оспори цената на вещта и да поиска нова оценка с назначаване на нещо лице. Новата оценка не подлежи на оспорване.

След като вещта бъде оценена, се пристъпва към нейната продажба, която се извършва чрез магазин или борса, чрез явен търг с устно наддаване или по реда на публичната продан на имот.

За да бъде извършена **продан в магазин**, вещта се пренася в магазина от длъжника. За предаването на вещта в магазина длъжникът представя на съдебния изпълнител разписка.

Когато пренасянето на вещта до магазин е свързано с неудобство за нейната продажба, съдебният изпълнител поставя в магазина на видно място обявление и осигурява възможност на желаещите да преглеждат вещта на мястото, където тя се намира.

Съдебният изпълнител оповестява проданта на вещта чрез обявления, които се поставят на съответните места в районния съд, в неговата канцелария и в местната община или кметство.

Проданта в магазин се извършва по определената цена. Вещта се предава на купувача след изплащането на цената. Ако в продължение на три месеца от предаването на вещта в магазин или от обявяването на проданта, вещта не бъде продадена, тя се продава чрез явен търг с устно наддаване при цена, равна на 50 на сто от началната.

Съдебният изпълнител може да извърши продажбата и чрез **търг с устно наддаване**.

Проданта се насрочва не по-рано от една и не по-късно от три седмици от извършения опис. За участие в търга не се внася задатък. Търгът започва в определеното време и завършва след предлагането на последната описана вещ.

Всяка отделна вещ се предлага устно от съдебния изпълнител по определената начална цена за търга. Цената се обявява три пъти. Ако някой от наддавачите даде знак, че приема цената, съдебният изпълнител предлага вещта на по-висока цена. Ако по-високата цена бъде приета от някой от наддавачите, съдебният изпълнител предлага още по-висока цена.

Ако предлаганата най-висока цена не бъде приета и след третото обявяване, съдебният изпълнител обявява, че вещта е купена от наддавача, приел първи по-ниската обявена цена, отразява цената в протокола и предава вещта на наддавача срещу заплащане в брой.

Ако не са се явили наддавачи или началната цена не бъде приета и след третото обявяване, съдебният изпълнител обявява проданта за нестанала, освобождава вещта и я предава на длъжника.

Третият способ, на който ще се спрем, е **насочване на изпълнението към недвижим имот, собственост на длъжника**. В този случай, по разпореждане на съдията върху имота се налага възбрана в полза на кредитора, която възбрана се вписва в Служба по вписванията по местонахождение на имота. От вписването на възбраната в Служба по вписванията същата има действие спрямо трети лица.

За да се удовлетвори от стойността на възбранения недвижим имот, кредиторът трябва да поиска от съдебния изпълнител да извърши опис и оценка на имота и да го изнесе на публична продажба. Съдебният изпълнител описва посочения от вискателя имот, след като се увери, че той е бил собственост на длъжника към деня на налагане на възбраната.

Съдебният изпълнител назначава вещо лице за определяне на стойността на имота. Заключението на вещото лице се съобщава на страните, които в 7-дневен срок могат да го оспорят. При оспорването страната посочва вещо лице, което да изготви повторно заключение и внася разноски за извършването му.

Началната цена на имота, от която да започне наддаването, е 80% от стойността на имота. Началната цена при първата публична продажба не може да е по-ниска от данъчната оценка, когато такава е определена, като тези правила се прилагат само при извършване на първата публична продажба.

Съдебният изпълнител е длъжен след изтичането на една седмица от описа да изготви обявление за продажба, в което посочва собственика на имота, описание на имота, ипотекиран ли е той, има ли установени ограничени вещни права върху имота, вписани иски молби, възбрани и договори за наем, **цената, от която ще започне продажбата, и мястото и деня, в който ще започне и ще завърши продажбата.** Обявлението се поставя на съответните места в канцеларията на частния съдебен изпълнител, в сградата на районния съд, в общината или кметството по местонахождението на имота, на самия имот и се публикува на интернет страницата на окръжния съд по местоизпълнението.

Продажбата се извършва в сградата на районния съд. Тя продължава един месец и завършва в посочения в обявлението ден.

Желаещите да участват в продажбата, трябва да внесат по сметка на съдебния изпълнител задатък за участие в размер на 10 % от началната цена. Вискателят по делото, който реши да участва в продажбата, може да не внася задатък, ако вземането му надвишава размера на задатъка.

Заедно с квитанцията за платения задатък, всеки участник подава в районния съд, в запечатан плик, наддавателно предложение, в което посочва предложената от него цена.

Продажбата приключва в края на работното време в последния ден. В началото на работния ден след изтичането на срока за подаване на писмени наддавателни предложения на определеното място в сградата на районния съд съдебният изпълнител в присъствието на явилите се наддавачи обявява

постъпилите наддавателни предложения, за което съставя протокол. В протокола се вписват наддавачите и наддавателните предложения по реда на отварянето на пликите. За купувач на имота се смята този наддавач, който е предложил най-висока цена.

Ако при обявяването на купувача някой от явилите се наддавачи **устно** предложи цена, по-висока с размера на един задатък, съдебният изпълнител отразява предложението в протокола и след като наддавачът го подпише, съдебният изпълнител пита три пъти има ли желаещи да предложат по-висока цена с размера на още един задатък. Ако постъпи предложение, то се отразява в протокола и наддавачът го подписва. След изчерпване на предложенията за купувач на имота се обявява този наддавач, който е предложил най-висока цена.

Купувачът е длъжен в двуседмичен срок от обявяването му за купувач да внесе предложената от него цена, като приспадне внесения задатък.

Ако не са се явили наддавачи или не са били направени валидни наддавателни предложения, или ако купувачът не е внесъл цената, възискателят има право в едноседмичен срок от съобщението да поиска да се извърши нова продажба. Новата продажба се извършва при начална цена, равна на 90 на сто от началната цена по първата продажба.

ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БЪЛГАРСКОТО ГРАЖДАНСТВО

На 04.07.2024 г. в Народното събрание е внесен Законопроект за изменение и допълнение на Закона за българското гражданство, който обхваща групата на всички български граждани и всички лица, желаещи да получат българско гражданство чрез натурализация.

Съгласно водената статистика на получаването на българско гражданство по натурализация, около 90 % от заявителите получават българско гражданство на основание чл. 15 от ЗБГ – това са лица от български произход, с родител български гражданин или възходящ българин. Привличането на лица, които имат български произход да придобият българско гражданство и да се заселят трайно у нас, като ефект подобрява демографската картина занапред и е средство за борба с демографската криза.

Правната уредба на Закона за българското гражданство налага прецизиране в няколко насоки:

- по отношение на чистото съдебно минало на заявителя, налице е необходимост изрично в закона да бъде установено такова обстоятелство от държавата му на произход, респ. държавата на пребиваване (ако той пребивава трайно в друга държава);

- необходимо е да се съкрати срокът за представяне на документ за освобождаване от чуждо гражданство в процедурите по натурализация;

- важно е да се уеднаквят и условията при различните хипотези в настоящата законодателна уредба, касаещи придобиване на българско гражданство чрез брак с български гражданин и изтичането на определения тригодишен срок на съжителство при брак, следва да е приложим във всички тези случаи;

- на следващо място, владенето на български език е не само право, но и задължение на всеки български гражданин, съобразно разпоредбите на конституцията на РБ. Той е и абсолютно основание за успешна интеграция в българското общество, затова би следвало във всички случаи на натурализация, владенето на български език да бъде необходимо и задължително условие;

- когато едно лице се отказва доброволно от своето гражданство, то занапред трайно къса връзката с българската държава. В тези случаи би

следвало лицето да е погасило всякакви евентуални висящи публични задължения към българската държава.

ВАЖНО: Тук следва да отбележим, че производството по натурализация средно трае около две години. В този период могат да настъпят различни промени в правното и фактическо положение на молителя – извършено престъпление от общ характер и образувано досъдебно производство, съдебен статус, заплаха за националната сигурност, развод с български гражданин и др. Затова следва да се посочи изрично, че кандидатът за българско гражданство по натурализация следва да отговаря на законовите изисквания и към момента на издаване на указа за предоставяне на българско гражданство.

Тълкувателното дело е образувано с разпореждане на председателя на ВКС за приемане на решение по следния въпрос, който е противоречив в съдебната практика: **„При извършен строеж от съпрузи по време на брака им, без учредено право на строеж, в поземлен имот, съсобствен между единия съпруг и трето лице, придобива ли се в режим на съпружеска имуществена общност частта от построеното, съответстваща на правата на съпруга от съсобствеността върху терена“**. По този въпрос в съдебната практика са формирани две становища.

Според едното становище, когато единият съпруг е бил собственик на идеална част от поземления имот, в който е построена сграда по време на брака между съпрузите, построеното в съсобствения имот става съсобствено между собствениците на терена, като частта от него, съответстваща на правата на единия съсобственик, който е бил в брак по време на строителството, **става съпружеска имуществена общност**.

Според другото становище в посочената хипотеза съпружеска имуществена общност върху построеното не е налице, а е възникнала съсобственост между собствениците на терена.

Общото събрание на гражданската колегия на Върховния касационен съд приема за правилно първото становище. С Постановление № 5/1972 г., т. 4, на Пленума на Върховния съд е прието, че построената по време на брака сграда върху земя, индивидуална собственост на единия съпруг, представлява съпружеска имуществена общност и принадлежи общо на двамата съпрузи.

Действащият Семейен кодекс от 2009 г. урежда три режима на имуществени отношения между съпрузите, между които те могат да избират – законов режим на общност, законов режим на разделност и договорен режим. Законният режим на общност се прилага, когато встъпващите в брак **не са** избрали режим на имуществените си отношения, както и ако са непълнолетни или ограничено запрети.

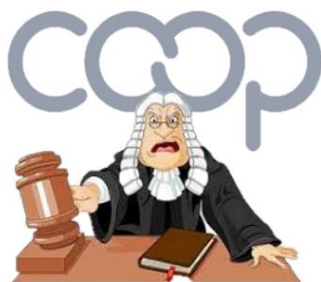
Според разпоредбата на чл. 21, ал. 1 СК вещните права, придобити по време на брака в резултат на съвместен принос, принадлежат общо на двамата съпрузи, независимо от това на чие име са придобити. Лични са вещните права, придобити преди брака, придобитите по време на брака по наследство и по дарение, придобити по реда на глава 44 от ГПК, които служат за обикновено лично ползване, за упражняване на професия или

занаят, придобити от съпруг – едноличен търговец за упражняване на търговската му дейност и включени в неговото предприятие.

Хипотезата на придобиване на право на собственост върху построеното по време на брака в недвижим имот, който единият съпруг притежава в съсобственост с трети лица, не попада в изключенията, предвидени в чл. 22, ал. 1 от сега действащия СК. Съпружеската имуществена общност е особен вид съсобственост, която за разлика от обикновената съсобственост, уредена в чл. 30 и сл. от Закона за собствеността, при която всеки съсобственик притежава идеална част от съсобствената вещ, е **бездялова**. За нейното възникване е необходимо придобилият вещното право /право на собственост или ограничени вещни права – право на ползване, право на строеж, респ. на пристрояване или надстрояване/, да има качеството „съпруг” и това да е станало по време на брака в резултат на съвместен принос. Съвместния принос се предполага до доказване на противното и може да се изрази във влягане на средства, на труд, в грижи за децата и в работа в домакинството (чл. 21, ал. 2 и 3 СК).

Всеки съсобственик има право да упражнява своите собственически правомощия съобразно притежаваната идеална част от общия имот, включително и да строи в него. Учредяването на право на строеж (чл. 63 ЗС) в съсобствен поземлен имот в полза на някой от съсобствениците има за цел да избегне действието на приращението за построената сграда по отношение на другите съсобственици и така построеният сградата съсобственик да стане неин изключителен собственик. В противен случай построеното в имота по силата на чл. 92 ЗС ще стане обща собственост на собствениците на земята и всеки съсобственик ще придобие идеална част от сградата, съответстваща на неговите права върху терена. Когато в отношенията между съпрузите се прилага режимът на разделност, частта от построеното, съответстваща на правата на съпруга върху поземления имот, ще е негова лична собственост. Ако се прилага договорен режим, принадлежността на правото на собственост върху придобитото имущество ще зависи от уговореното в брачния договор.

ИЗВОД: При извършен строеж от съпрузи по време на брака им, без учредено право на строеж, в поземлен имот, съсобствен между единия съпруг и трето лице, частта от построеното, съответстваща на правата на съпруга от съсобствеността върху терена, се придобива в режим на съпружеска имуществена общност, ако в имуществените отношения между съпрузите е приложим режимът по чл. 18, ал. 1, т. 1 от Семейния кодекс.

Главна дирекция „Правна“
към Централен кооперативен съюз:
тел: 02/92 66 848
02/92 66 499
e-mail: соор_правна@cks.bg